

RETTEIN PÅ FÆRØERNE

DOM

afsagt den 14. januar 2021

Sag BS-51480/2018-FAR

Føroya Reiðarafelag
(advokat Petur Even Djurhuus)

mod

Føroya Landstýri Fiskimálaráðið
(advokat Eyðfinnur Jacobsen)

Sagens baggrund og parternes påstande

Sagen er anlagt den 21. juni 2018 og angår om § 7, stk. 2, i lagtingslov nr. 30, af 12. april 2016 er i strid med blandt andet Den Europæiske Menneskerettigheds-konventions artikel 11 eller ILO-konventionen nr. 98 og af den grund ugyldig i medfør af § 5, stk. 1 i hjemmestyreløven og § 55 i styrelsesloven. Sagen angår subsidiært ekspropriation.

Sagsøgeren, Føroya Reiðarafelag, har fremsat følgende påstand:

principalt at sagsøgte dømmes til at anerkende at bestemmelsen i 7 stk. 2 i lagtingslov nr. 30 fra 12. april 2016 er ugyldig;

subsidiært at sagsøgte dømmes til at anerkende at bestemmelsen i 7 stk. 2 i lagtingslov nr. 30 fra 12. april 2016 er et direkte ekspropriationsindgreb i sagsøgers medlemmers rettigheder, hvilket kun kan foretages mod fuldstændig erstatning i henhold til bestemmelserne i § 73 i Grundloven

Sagsøgte, Føroya Landstýri Fiskimálaráðið, har fremsat påstand om frifindelse.

Oplysningerne i sagen

Dommen indeholder ikke en fuldstændig sagsfremstilling, jf. retsplejelovens § 261, stk. 2.

Sagsøgte har i det sammenfattende processkrift om sagens genstand anført:

“ Denne sag angår spørgsmålet om, hvorvidt § 7, stk. 2, i lagtingslov nr. 30 af 12. april 2016 om særlige betingelser for fiskeri efter makrel, nordhavssild og blåhvilling og bundfisk i Barentshavet (2016-auktionsloven) er i strid med principalt Den Europæiske Menneskerettighedskonventions (EMRK) artikel 11 og ILO-konvention nr. 98 om retten til at organisere sig og føre kollektive forhandlinger, subsidiært grundlovens § 73 (EMRK, 1. Tillægsprotokol, artikel 1).

Såfremt § 7, stk. 2, i 2016-auktionsloven er i strid med et eller flere af disse regelsæt, angår sagen tillige spørgsmålet om, hvorvidt dette fører til bestemmelsens ugyldighed eller krav på erstatning hos Landsstyret for de redere, hvis virksomhed blev berørt af bestemmelsen.

Denne sag angår alene 2016-auktionsloven og alene de redere, som købte fiskekvoter på auktionen i 2016. Kvoterne på auktionen kunne kun købes af ejere af fiskefartøjer, som havde fangstilladelse. Stort set alle disse redere var og er medlemmer af Færøernes Rederiforening, som fører denne sag i medlemmernes interesse.”

Sagsøgeren og de færøske besætningsorganisationer, Føroya Fiskimannafelag, Føroya Skipara- og Navigatørfelag og Maskinmeistarafelagið, indgik med virkning fra 1. januar 2015 en 2-årig overenskomst. Overenskomsten er fremlagt som bilag 18 og har i uddrag følgende ordlyd i dansk oversættelse:

" § 17. FRADRAG

I alle kontrakter skal proviant gå af udelt med 95,55 pr. dag pr. mand. Beløbet prissatsreguleres med pristal pr. 01.01.2015, som grundlag (117,2).

Stk. 2. Andre fradrag er at se i bilag 1.

Stk. 3. Afgifter for fiskeritilladelse af enhver slags, trækkes fra udelt, dog således at køb af færøske kooter og/eller fiskedage mellem færøske skibe, ikke er tilladt fradrag.

§18 — ret til at bytte fra

Der er ret til at bytte fra i al slags fangst.

Stk. 2.: Skipper og besætning får procentiv del af fangsten byttet fra, hvis flertallet kræver det forinden fangsten opskippes.

Stk. 3 den del af fangsten, som skipper og besætning kan bytte fra, kan begrænses til den procentdel, der er fastsat i overenskomsten, hvis rederen binder sig til at afregne fritidsløn og ekstra dele i henhold til den fiskedel, der er fået ved frabytte.

(...)

§ 20 — Salgsværdi

Salgsværdien er det beløb, som rederen får for fangsten, da fratrukket er udgifterne af at sælge fangsten, herunder driftsudgifter til salgsselskab og de udgifter, der hidrører fra fangsten efter at den er landet. Salgsprovenu skal ikke være højere end de virkelige udgifter.

(...)

§ 32 tvistigheder

Da den ene part gør den anden opmærksom på overtrædelse af overenskomsten og/eller aftaler mellem parterne, skal vedkommende forening straks tage initiativ til at få dette afklaret.

Stk. 2.: Kan en tvistighed ikke afklares som anført under stk. 1, kan sagen lægges for den faste Voldgiftsret, der træffer afgørelse om den korrekte forståelse af overenskomsten."

Det fremgår af sagen, at der i 2011 blev foretaget salg af fiskekvoter på auktion. Spørgsmålet om rederiernes udgifter til køb på auktion kunne fradrages i overensstemmelse med overenskomstens § 17, stk. 3, som da havde et tilsvarende indhold, blev prøvet under en voldgiftssag. I afgørelsen deltog 5 dommere, og opmandens stemme blev afgørende. Opmandens bemærkninger oversat til dansk var følgende:

" Opmanden bemærker, at den naturlige grammatiske forståelse af bestemmelsen må være afgørende, da der ikke er grundlag for at udfinde en fælles forståelse mellem parterne.

Bestemmelsen i § 17, stk. 3 i parternes overenskomst er grammatisk ikke helt klar, men man tilslutter sig det af voldgiftmedlemmerne Poul Hansen og Petur Even Djurhuus fremførte om, at bestemmelsen, da første og sidste del af bestemmelsen læses sammen, må forstås således, at køb af kvoter er tilladt fradrag, og at undtagelsen herfra kun er køb af færøske kvoter mellem færøske skibe.

Denne fortolkning er ikke i strid med hovedbestemmelserne i overenskomsten.

Der er intet skriftligt materiale, der direkte belyser grundlaget for § 17, stk. 3 i overenskomsten. Bemærkningerne i kærendes årsberetninger for 1995 og 1996 giver dog et fingerpeg om, at kærende også har været af den anskuelse, at kvotekøb var tilladt fradrag, f.eks.:

"Og dette kunne godt ende med at kvotekøb blev en fællesudgift i afregningen, medens salg af kvoter kun kom rederne til gode ",

"Forinden sagde overenskomsten i princippet, at hvis skibe solgte kvoter, skulle besætningen have sin del af salgsværdien. Til gengæld skulle salget tages af udelt hos det skib, som købte kvoten" og

"En årsag var den, at det kunne altid regnes med, at køb af kvoter blev trukket fra i afregningen, med det kunne være tvivlsomt, hvorledes det forholdt sig hos ham, der solgte kvoten".

Det er klart at det her ikke er talen om ekspedition for ydelser.

På trods af at § 17, stk. 3 er en form for undtagelsesbestemmelse, finder man ikke, med de nævnte forhold in mente, at dette i sig selv bør have en direkte indskrænkende fortolkning med sig. I denne forbindelse bør det også have betydning, at ordlyden på ændringen i 1995 af § 17, stk. 3, helst er kommet fra kærrende.

Bestemmelsen i § 17, stk. 3 i overenskomsten er formuleret som en generel bestemmelse, der ikke er begrænset, bortset fra undtagelsen i senere delen af § 17, stk. 3. Bestemmelsen er også i den del af overenskomsten som omhandler fællesregler. Intet er i overenskomstens tekst eller i sagens materiale i øvrigt, der peger imod, at meningen har været, at begrænse § 17, stk. 3 til en særlig form for fiskeri eller en særlig form for kvotekøb. Derfor findes, at det må lægges til grund, at overenskomstparterne i overenskomsten har fastsat, at køb af kvoter som generel regel skal trækkes fra i udelt. Dertil må lægges til grund, at overenskomstteksten er ændret efter aftale mellem parterne, da undtagelser fra reglen skulde udfærdiges.

Det er klart, at man ikke havde købt af kvoter på auktion fra landet direkte for øje da bestemmelsen i § 17, stk. 3 kom i overenskomsten. I forhold til § 17, stk. 3 findes det dog ikke, at købet af makrelkvote på auktion findes at være væsentligt forskelligt fra den slags kvotekøb, som i henhold til forklaringerne i sagen ellers har været fremme i forbindelse med § 17, stk. 3. Man kan ikke se, at det, at der er talen om køb af kvoter fra landet og om køb på auktion, i sig selv afgørende ændrer forudsætningerne for § 17, stk. 3.

Jfr. helhedsoversigten over solgte makrelkvoter, som kærrende har lagt frem, var salgsprisen for 6.000 tons af makrel på auktion 27.360.400 kr. Af afregningerne, som indkærrede har lagt frem, kan man se, at væsentlige udgifter til "kvotebetaling" og "licensafgift" tidligere er betalt og trukket fra i salgsværdien. Af afregningerne for Arctic Viking kan man for eksempel se, at omkostningerne til "licensafgift" bare for tur 1-3 i Canada i 1987 var omkring 6 mio. kr. i alt.

Med dette in mente og da sagen drejer sig om salg af 20.000 tons makrelkvote på auktion, finder man ikke, at det er bevist, at kvotekøb fra landet på auktion var so vidtrækkende, at forudsætningerne for bestemmelsen i § 17, stk. 3 af denne grund kan siges at være ændret af gørende.

Man kan ikke se, at den grammatiske fortolkning af § 17, stk. 3 har med sig, at overenskomstbestemmelsen får konsekvenser, der ligger helt udenfor det, parterne overhovedet har overvejet eller at grundlag er for at stadfæste, at parternes hensigt ikke har været det den grammatiske fortolkning leder til. Det findes heller ikke at være påvist grundlag for at det kan siges, at denne fortolkning medfører et resultat, der er helt hen i det blå.

Af de grunde, som voldgiftsmedlemmerne Poul Hansen, Petur Even Djurhuus og Johan Lamhauge har ført frem, tilslutte man sig, at det ikke kan anses for bevist, at et krav om fradrag for udgifter til køb af kvoter på auktion tidligere har været rejst og senere trukket tilbage i forbindelse med overenskomstforhandlinger.”

Under forhandlinger mellem sagsøgeren og de færøske besætningsorganisationer ved overenskomstens ophør ved indgangen til 2015, krævede nogle af besætningsorganisationerne, at fradragsretten for udgifter til køb af kvoter skulle udgå. Forhandlingerne førte ikke til det resultat, og § 17, stk. 3, blev opretholdt uændret indtil 2019.

I december 2015 sendte sagsøgte forslag til lov om særlige betingelser for fiskeri efter forskellige fiskearter (auktionsloven). Forslagets § 6, som efterfølgende blev ændret til § 7 uden indholdsmæssige ændringer har – oversat til dansk - ordlyden:

” Mandskabsforhold

§ 6 Mandskaber på fiskefartøjer under færøsk flag, som fisker makrel, nordhavsild, blåhvilling og bundfisk i Barentshavet, og mandskabet på modtagerskibe under færøsk flag, som tager imod samme fiskearter, skal i 2016 aflønnes i overensstemmelse overenskomster med færøske mandskabsforeninger.

Stk. 2. Betalingen for kvoter, købt på auktion, kan ikke fratrækkes salgsværdien af fangsten, når hyrer opgøres og betales til mandskabet.”

En række høringsparter, herunder sagsøgeren og Lagtingets lovgivningstjeneste påpegede, at den citerede bestemmelse ville sætte en gældende overenskomstbestemmelse ud af kraft, og at bestemmelsen derfor burde ændres

Sagsøgte fremsatte den 15. december 2015 lovforslaget - nr. 51/2015 – indeholdende § 7 uden indholdsmæssige ændringer. Det fremgår af bemærkningerne vedrørende § 7 i dansk oversættelse blandt andet:

“ Det overordnede formål med fangstafgiften og at sælge fiskerirettigheder på aktion, er, at en del af ressourcerenten direkte skal tilfalde den fælles landshusholdning.

Forslaget pålægger også indhandlingsafgift på makrel og nordhavssild i 2016, i lighed med tidligere år, og et højere indhandlingsafgift på hjemmeflåden.

Desuden skal forslaget sikre, at besætningerne aflønnes i henhold til færøske overenskomster, og at det er ejeren af fiskefartøjet, som betaler for køb af kvoter på aktion, i stedet for besætningerne.

(...)

Mandskabsforhold

Forslaget medfører, at mandskab ombord på fiskefartøjer, som fisker makrel, nordhavssild, sortmund og bundfisk i Barentshavet, foruden ombord på moderskibe under færøsk flag, skal aflønnes i henhold til overenskomster med færøske organisationer.

Dette gennemføres for at modvirke, at mandskabet har værre løn- og arbejdsforhold, som er ringere end de forhold, som er fastsat overenskomster med færøske organisationer.

Desuden medfører forslaget, at mandskabet ikke skal betale del af udgifterne til køb af kvoter på aktion.

Afgifterne i henhold til denne lov, opkræves af ejerne af de fiskefartøjer, som opnår retten til ressourcer. Afgifterne pålægges for at opnå ret til ressourcerne.

Den politiske vurdering er derfor, at det er rettighedshaverne, som bør betale afgifterne i henhold til denne lov og ikke mandskaberne.

Kraftig kritik har været rettet imod forslaget om at forhindre, at ejere af fiskefartøjer overfører udgifterne vedrørende afgifterne over på mandskabet. Det har været

fremført, at dette er brud på den frie forhandlingsret og bl.a. at forslaget antaster direkte overenskomster, som allerede er indgået. og som er bindende frem i tid.

Landsstyret fastholder bestemmelsen om. at udgifterne til køb af kvoter på aktion ikke skal kunne fradrages. når hyrer bliver afregnet. Årsagen er, at aktionen, som her foreslås, ikke var et bestående lovkrav. da indeværende overenskomster med mandskabsorganisationerne blev underskrevet.

(...)

For nærværende er hyrer og fradrag i forbindelse med opgørelse af hyrer behandlet i overenskomster mellem redere og mandskabsorganisationer. Forslaget medfører, at redere ikke kan fratække udgifterne af køb af kvoter på aktion, når afregning sker.

(...)

Til § 7

Mandskabet på fiskefartøjer, som fisker makrel. nordhavssild, sortmund og bundfisk i Barentshavet, foruden på moderskibe under færøsk flag, som modtager de anførte fiskearter. skal i 2016 aflønnes i henhold til overenskomster. som er indgået med færøske mandskabsorganisationer.

Det bestemmes desuden. at mandskabet skal ikke betale del af udgifterne. som medgår til køb af kvoter på aktion. Forslaget tilsidesætter eventuelle aftaler. som måtte være indgået om fradrag for køb af kvoter. og tilsikrer. at redere ikke kan fratække udgifterne. som afholdes i forbindelse med køb af kvoter på aktion, når afregning sker."

Lagtinget vedtog loven den 12. april 2016 uden ændringer i § 7, og med hjemmel heri udstedte Fiskeriministeren den 29. juni 2016 bekendtgørelse nr. 78 til brug for salg af kvoter til 20.000 tons kulmule, 9.000 tons makrel, 4.000 tons nordhavssild og 3.000 tons bundfisk på auktion.

Det fremgår, at sagsøgte fremsatte et tilsvarende lovforslag vedrørende salg af fiskekvoter i 2017 med den virkning, at sagsøgerens medlemmer ikke kunne fradrage udgifter til kvoter købt på auktion i 2017.

I 2018 blev der ikke vedtaget et lignende lovgivningskompleks og sagsøgerens medlemmer fik på ny adgang til at fradrage sådanne udgifter. En besætningsforening påstod under en voldgiftssag i 2018, at sagsøgeren skulle anerkende, at der i overenskomstens § 17, stk. 3, ikke var hjemmel til at fradrage udgifter til køb af kvoter. Voldgiftssagen blev hævet i marts 2019 i forbindelse med, at parterne indgik en ny overenskomst med adgang til fradrag af udgifterne efter en fordelingsnøgle.

Sagsøgeren har ved bilag 11 opgjort den samlede auktionssum i 2016 til 59.743.050 kr.

Sagsøgeren har opgjort, at medlemmerne efter overenskomstens § 17, stk. 3 kunne have foretaget fradrag af mellem 17 og 18 mio. kr. i salgsværdien af fangsten i henhold til de købte kvoter inden afregning til besætningen, såfremt auktionslovens § 7, stk. 2, ikke havde forhindret dette.

Det fremgår af bilag 23, en oversigt udarbejdet af Føroya Fiskimannafelag, at den gennemsnitlige mandskabsandel for pelagiske skibe i perioden mellem 2011 og 2016 har varieret mellem 1,4 og 1,9 mio. kr.

Forklaringer

Stefan í Skorini har forklaret, at han i 2009 afsluttede kandidatuddannelsen i statskundskab. I januar eller februar 2017 tiltrådte han som direktør i Føroya Reiðarafelag. For tiden er alle erhvervsdrivende fiskefartøjer, bortset fra små både, der driver "kystnært" fiskeri, medlemmer i Føroya Reiðarafelag. I 2016 var det også tilfældet for alle de skibe, som er omfattet af nærværende sagskompleks. Føroya Reiðarafelag har en samlet overenskomst med alle tre besætningsforeninger, hvilket også var tilfældet i 2016. Overenskomsten indeholder specielle regler for de forskellige fartøjsgrupper. § 17, stk. 3, er gældende for alle dem, der er omfattet af overenskomsten. Tidligere har enkelte fartøjer stået udenfor overenskomsten, men ved afregning med besætningen har også disse fartøjer anvendt overenskomstens bestemmelser, herunder også fremgangsmåden i § 17, stk. 3.

Besætningen aflønnes i forhold til fangstværdien pr. tur. Besætningen får en fastlagt procentdel af den værdi, som fangsten sælges for. Størrelsen af besæt-

ningsandelen varierer afhængig af fartøjsgruppen, og om der afregnes efter brutto- eller nettokontrakt. Ved bruttokontrakt er der ikke mulighed for at fradrage omkostninger i lastens værdi, mens der ved nettokontrakter i mindre eller større grad kan fradrages omkostninger inden besætningsdelen afregnes. Hovedreglen i systemet er, at des flere omkostninger rederen kan fradrage, des højere er den procentdel af proventet, som besætningen kan gøre krav på. I nærværende sag er der to forskellige fartøjstyper, fabrikstrawlere, som har en afregningsprocent på mellem 37 og 42, og pelagiske skibe med en afregningsprocent på mellem 17,5 og 27.

Voldgiftsretten nåede i 2013 frem til, at udgifter til køb af kvoter kunne fradrages i medfør af overenskomstens § 17, stk. 3. I 2018 blev der rejst en lignende sag og nærmere undersøgelser viste, at det formentlig altid har været tilfældet. Bestemmelsen blev indført omkring 1980 i forbindelse med at der skulle betales for fiskekvoter ved fiskeri i canadisk farvand. Der er mange efterfølgende eksempler på, at købesummen for kvoter er fradraget før besætningen har fået sin del. Indførslen af bestemmelsen i overenskomsten var alene en tydeliggørelse af, hvad der allerede var gældende. Det er en helt grundlæggende forudsætning i overenskomsten, at den type udgifter kan fradrages, og derfor burde Føroya Reiðarafelag også have været inddraget i eventuelle ændringer i bestemmelsen. Når landsstyret ønsker at beskatte en resurserente, må det indgå i overvejelserne, at en del af resurserenten tilfalder besætningen og en del rederen. Derfor er det også helt naturligt, at udgiften til kvoter kan trækkes fra.

Bestemmelsen i auktionslovens § 7, stk. 2, er et direkte indgreb redernes ret til at fradrage en udgift i medfør af overenskomstens § 17, stk. 3. Det er efter hans opfattelse rimeligt, at besætningen, der oppebærer høje lønninger, deltager i at betale udgiften. Hvis kvoterne ikke var solgt på auktion, ville de fleste være afgiftsbelagt. Den afgift kan fradrages efter overenskomstens § 17, stk. 3. Auktionsprisen for kvoter træder i stedet for disse afgifter men med den forskel, at udgiften ikke kan fradrages. De afregningsprocentsatser der er aftalt mellem parterne er fastlagt under hensyn til hvilke udgifter, der kan fradrages. Han var med til forhandlingerne om ændringen af overenskomstens § 17, stk. 3, i 2019. Det var efter at voldgiftssagen fra 2018 blev hævet. Besætningsforbundene havde blandt andet et krav om, at rederne hverken skulle kunne trække resurseafgifter eller købesummer betalt for kvoter fra inden afregning. Resultatet blev et forlig på baggrund af et forslag fra forligsinstitutionen, om at der blev lagt et nærmere bestemt loft over det mulige fradrag.

Herálvur Joensen har forklaret, at han er departementschef i erhvervsministeriet. Han har tilladelse fra sin arbejdsgiver til at afgive forklaring i retten. I perioden fra 1. maj 2013 til den 1. januar 2017 var han direktør i Føroya Reiðarafelag. Han er uddannet jurist. Han deltog i forhandlingerne om sagsøgerens overenskomst med de 3 besætningsforeninger i 2015. Fiskimannafelagið, Skipara og navigatørfelagið og Maskinmeistarafelagið. De 2 førstnævnte foreninger krævede, at § 17, stk. 3, helt skulle udgå af overenskomsten eller ikke gælde for deres medlemmer. Samtlige krav som blev fremsat af forbundene, blev forhandlet i et vist omfang. Han kan ikke huske, hvor meget kravet om at § 17, stk. 3, skulle udgå, fyldte i forhandlingerne med Fiskimannafelagið. Han kan se i forhandlingsloggen, at det krav blev forhandlet over flere møder med Skipara og Navigatørfelagið inden forbundet opgav kravet. § 17, stk. 3, blev således indgående forhandlet ved overenskomstens forlængelse og fastholdt uændret, i hvilken form den var gældende frem til 1. april 2017. Det gjorde han Fiskimálaráðið opmærksom på i det høringssvar han afgav den 1. december 2015 vedlagt voldgiftskendelsen fra 2013.

Føroya Reiðarafelag var meget indigneret over vedtagelsen af § 7, stk. 2, i 2016, fordi det var at gå meget langt i forhold til en gældende overenskomst og et indgreb i parternes forhandlingsret. Der blev protesteret fra starten af, og der blev også udarbejdet et juridisk responsum.

Det er rigtigt, at alle de redere, der købte kvoter på auktionen i 2016 enten var direkte omfattet af overenskomsten eller havde aftale med besætningen om, at afregningen med dem skulle foregå i overensstemmelse med den. De "kystnære" fartøjer er dem under 5 bruttoregister tons, og de deltog ikke i auktionerne.

Óli Jacobsen har forklaret, at han var formand i Føroya Fiskimannafelagið fra 1971 til 2006. Han var medlem i nogle år inden han blev formand. Det skal nok passe, at § 17, stk. 3, blev indsat i overenskomsten omkring 1980. Systemet omkring fradrag og afregning dengang var et spørgsmål om definitionen af salgssummen. Besætningen blev aflønnet med en procentdel af salgsværdien. Med tiden er der kommet forskellige udgifter til, fx udgifter til køb af kvoter. Det blev aktuelt for en del år siden i forbindelse med fiskeri i canadisk farvand, hvor der skulle betales afgift for at få kvotetilladelser. Det var også aktuelt i andre tilfælde. Det var selvfølgelig noget, der blev diskuteret. Princippet bag overenskomsten på det punkt er, at besætningen skal aflønnes af den sum, som

er til rådighed, efter at alle udgifter er trukket fra. Det kunne være alle mulige udgifter, fx fragt og salgsudgifter. Køb af kvoter var en udgift af helt samme slags som afgifter, der skal betales ved fiskeri. Det var kutyme allerede for mange år siden. Man ønskede et enkelt system, hvor der ikke skulle tages stilling til hver enkelt udgift. Indholdet af dette system er formet af en række voldgiftssager om spørgsmålet helt tilbage fra 1950'erne. Overenskomsten stammer fra 1912. Indførelsen af § 17, stk. 3, omkring 1980 var således blot en nedskrivning af den kutyme, der allerede var gældende. Reglen i § 7, stk. 2, er et indgreb i en 100 år gammel kutyme, som samtidig det mest fundamentale grundprincip for overenskomsterne i fiskeriet.

Fróði Sivertsen har forklaret, at han er revisor. Det er ham, der har udarbejdet tabsopgørelsen i bilag 38, indsat i ekstrakten på side 238. Hans beregninger vedrører de fiskekvoter, som blev købt på auktion. Det er en opgørelse af afregning af hyre til besætningen dels med det udgangspunkt, at § 17, stk. 3, i overenskomsten kan anvendes, og dels med udgangspunkt i det, som rent faktisk kunne fradrages. Der er lavet beregninger for de enkelte ture for hvert enkelt skib. Hans beregninger viser, at fradrag i overensstemmelse med § 17, stk. 3, ville have medført en samlet reduktion i det beløb, som skulle have været afregnet til besætningen på omkring 17.950.000 kr. Hvis der dertil lægges arbejdsmarkedsafgifterne ville reduktionen være 18.706.000 kr. Beregningerne er foretaget i overensstemmelse med overenskomsten.

Parternes synspunkter

Føroya Reiðarafelag har i sit påstandsdokument anført følgende:

"... Vedrørende den principale påstand gøres gældende

at bestemmelsen i § 7 stk. 2 i lagtingslov nr. 30 fra 12. april 2016 (auktionsloven 2016) gør indgreb i overenskomstsikrede rettigheder i henhold til § 17. stk. 3 i den i 2016 gældende forhyringsoverenskomst hos sagsøgers medlemmer til at trække fra betaling af købesummen for kvoter købt på auktion da hyrerne gøres op og afregnes med besætningerne;

at bestemmelsen i § 7 stk. 2 i auktionsloven 2016 derfor er en overtrædelse af sagsøgers og dennes medlemmers frie forhandlingsret og ret til at indgå kollek-

tive overenskomster med fagforeninger som sikret i artikel 11 i EMK, sat i kraft på Færøerne i 2000 ved bekendtgørelse nr. 750 af 19. oktober 1998 om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og som ligeledes stadfæstet i art 4 i ILO nr. 098 "Rights to Organise and Collective Bargaining Convention";

- at lovgiver har i forarbejderne til auktionsloven direkte tilkendegivet at man ikke i loven har til hensyn at lovgive i strid med sine folkeretlige forpligtelser i henhold til EMK og ILO angående foreningsfrihed og den kollektive forhandlingsret;*
- at bestemmelsen i § 7 stk. 2 i auktionsloven 2016 er i strid med art 1 i Tillægsprotokol nr. 1 af 20 marts 1952 til EMK til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, idet bestemmelsen foretager uberettiget indgreb i sagsøgers "ejendom";*
- at da bestemmelsen i § 7 stk. 2 i auktionsloven 2016 er i strid med art 11 i EMK og/eller art 1 i Tillægsprotokol nr. 1 af 20 marts 1952 til EMK og/eller art. 4 i ILO nr. 098, så har Føroya Lagting handlet udenfor sine lovgivningskompetencer og nævnte bestemmelse er derfor ugyldig jfr. bestemmelserne i 5 stk. 1 i Hjemmestyreløven og § 55 i Styreløven.*

I denne forbindelse afvises

- at indgrebet i bestemmelsen i § 7 stk. 2 i auktionsloven 2016 er "nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til . . . at beskytte andres rettigheder og friheder" jfr. EMK art 11 stk. 2 og afvises herunder,*
- at indgrebet er "nødvendigt";*
- at indgrebet er proportionalt;*
- at indgrebet "beskytter andres rettigheder og frihed"*
- at indgrebet er foretaget "for at sikre at besætningerne ikke får værre løn og arbejdsvilkår end dem der er fastsat i overenskomster med færøske besætningsorganisationer" og på trods af dette måtte være lovgivers bevæggrund, så hjemler denne bevæggrund ikke undtagelse i henhold til art. 11 stk. 2 i EMK — nævn-*

te bevæggrund er i øvrigt direkte selvmodsigende i og med at indgrebet netop sætter til side "løn ...vilkår som fastsat i overenskomster med færøske besætningsorganisationer";

- at EMK-domstolen i henhold til sin praksis hjemler slige indgreb;
- at indgrebet er foretaget "i samfundets interesse og i overensstemmelse med de betingelser, der er fastsat ved lov og følger af folkerettens almindelige principper" og/eller er "nødvendige for at overvåge, at ejendomsretten udøves i overensstemmelse med almenhedens interesse, eller for at sikre betaling af skatter, andre afgifter eller bøder", hvorfor indgrebet ikke er hjemlet i bestemmelsen i art. 1 i Tillægsprotokolat 1 til EMK;
- at det har relevans om hvorvidt ILO nr. 098 er indkorporeret direkte i Færøsk ret, idet det afgørende er om konventionen er gældende for Færøerne, hvilket den er, hvorpå den lægger bånd og grænser for lovgivningsmagten hos Føroya Lagting jfr. bestemmelserne i § 5 stk. 1 i Hjemmestyreløven og 55 i Styreløven.
- Vedrørende den subsidiære påstand om at bestemmelsen i § 7 stk. 2 i lagtingslov nr. 30 fra 12. april 2016 er et direkte ekspropriationsindgreb i sagsøgers medlemmers rettigheder, hvilket kun kan foretages imod fuldstændig erstatning i henhold til bestemmelserne i § 73 i Grundloven, gøres gældende,
- at bestemmelsen i § 7 stk. 2 i auktionsloven 2016 gør et direkte indgreb i sagsøgers rettigheder i § 17 stk. 3 i den i 2016 gældende overenskomst mellem på den ene side sagsøger og på den anden side de færøske besætningsforeninger ved at bestemme at betaling for kvoter købt på auktion ikke kan trækkes fra fangstens salgsværdi i forbindelse med opgørelse og udbetaling af hyrer til besætninger;
- at nævnte ret til at trække betaling for køb af kvoter på auktion fra i salgsværdien da hyrer gøres op og betales, som hjemlet i § 17 stk. 3 i de i 2016 gældende forhyringsoverenskomster, som en fordringsret, er omfattet af ejendomsbegrebet i og beskyttet af § 73 i Grundloven;
- at indgrebet kun rammer ét retsforhold i det Færøske retssamfund, nemlig sagsøgers medlemmers fordringsret i henhold til § 17 stk. 3 i den i 2016 gældende overenskomst mellem sagsøger og besætningsorganisationerne til at trække købesummen for kvoter købt på auktion fra inden opgørelse og betaling af hyrer,

og således er meget konkret og i virkeligheden kun rammer et fåtal af personer, hvilket også fremgår af resultaterne af de auktioner, der blev afholdt i 2016;

- at indgrebet indskrænker den i 2016 gældende overenskomsts virkeområde, foretager en delvist ophævelse af en konkret bestemmelse i overenskomsten og er således meget intenst;*
- at indgrebet har påført sagsøgers medlemmer væsentlige tab;*
- at indgrebet foretager en afhændelse af rettigheder/værdier mellem private personer, nemlig en overførelse af rettigheder/værdier fra medlemmer hos sagsøger til besætninger på deres skibe;*
- at lovgivers begrundelse for at foretage indgrebet er højst usædvanligt i og med at begrundelsen just er at overføre økonomiske værdier fra sagsøgers medlemmer til besætninger på deres skibe;*
- at indgrebet efter § 7 stk. 2 i auktionsloven 2016 derfor er ekspropriation mod sagsøger og dennes medlemmers fordringsrettigheder i § 17 stk. 3 i den i 2016 gældende overenskomst mellem sagsøger på sine medlemmers vegne og besætningsorganisationerne og i henhold til § 73 i grundloven kun kan foretages mod fuldstændig erstatning;*
- at sagsøgte derfor er pligtig til at betale fuldstændig erstatning for det økonomiske tab sagsøger og dennes medlemmer lider på grund af ekspropriationen i henhold til § 7 stk. 2 i auktionsloven 2016.*

Det afvises i den forbindelse

- at det at sagsøgers medlemmer vælger at deltage på auktionerne (frivilligt) medfører at indgrebene i henhold til § 7 stk. 2 i auktionsloven 2016 ikke er ekspropriativt - indgrebet medfører netop en indskrænkning af virkeområdet for sagsøgers fordringsrettigheder i henhold til overenskomsterne med besætningsorganisationerne i og med at overenskomstens § 17 stk. 3 sættes til side ved køb af kvoter på offentlig auktion;*
- at indgrebet er et udjævningspolitisk indgreb i og med at det skal være foretaget "for at sikre at besætningerne ikke får værre løn- og arbejdsvilkår end dem der er fastsat i overenskomster med færøske besætningsorganisationer", hvilket ik-*

ke er korrekt - nævnte beægggrund er i øvrigt direkte selvmodsigende i og med at indgrebet netop sætter til side "løn- ...vilkår som fastsat i overenskomster med færøske besætningsorganisationer";

- at det berøver indgrebet dets karakter af intenst, at sagsøgers medlemmer frivilligt har deltaget i auktionerne, at kun en del af fiskekvoterne for 2016 er solgt på auktion:
- at indgrebet i henhold til § 7 stk. 2 i auktionsloven 2016 er en generel regulering af retsforhold i samfundet - § 7 stk. 2 i auktionsloven 2016 foretager kun indgreb i ét retsforhold, nemlig i sagsøgers fordringsret i henhold til § 17 stk. 3 i overenskomsten med besætningsorganisationerne og kan der derfor ved indgrebet aldrig blive talen om en generel regulering af retsforhold i samfundet."

Føroya Landstýri Fiskimálaráðið har i sit sammenfattende processkrift anført følgende:

" 4.1 EMRK artikel 11

EMRK er inkorporeret på Færøerne ved anordning nr. 136 af 25. februar 2000 om ikrafttræden for Færøerne af lov om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Anordningen er udstedt med hjemmel i § 5 i lov om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, jf. lovbekendtgørelse nr. 750 af 19. oktober 1998.

Det følger af EMRK artikel 11, at enhver har ret til frit at deltage i fredelige forsamlinger og til foreningsfrihed, herunder ret til at oprette og slutte sig til fagforeninger for at beskytte sine interesser.

Artikel 11 giver en generel ret for borgere til at slutte sig sammen i foreninger, herunder fagforeninger. Bestemmelsen beskytter borgernes mulighed for at oprette foreninger og tilslutte sig foreninger, og den skal navnlig ses i lyset af artikel 10 om ret til ytringsfrihed. Beskyttelsen af meninger og friheden til at udtrykke sådanne er således et af hovedformålene med forsamlings- og foreningsfriheden.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (Domstolen) har i sin praksis fastslået, at artikel 11 indeholder en ret for fagforeninger til at indgå kollektive overenskomster med arbejdsgivere.

*Domstolen har dog samtidig i sin praksis fastslået, at artikel 11 som udgangspunkt ikke sikrer fagforeninger, arbejdsgiverforeninger eller deres medlemmer nogen ret til at blive behandlet på en bestemt måde af staten, jf. bl.a. Domstolens dom af 9. juli 2013 i sagen *Sindicatul "Pastorul Cel Bun"* mod Rumæni-
en.*

Domstolen har således i sin praksis fastslået, at artikel 11 ikke indebærer en ret til at kræve, at en kollektiv overenskomst helt eller delvist opretholdes tidsubegrænset.

*Domstolen har endvidere i dom af 30. november 2004 i sagen *Swedish Transport Workers Union mod Sverige* fastslået, at det ikke er i strid med artikel 11, at en stat tilsidesætter bestemmelser i overenskomster ved ny lovgivning. Klagen vedrørende brud på artikel 11 blev afvist som værende åbenbart ugrundet i henhold til EMRK artikel 35.*

På baggrund af Domstolens praksis må det lægges til grund, at artikel 11 om retten til foreningsfrihed ikke indebærer en beskyttelse mod medlemsstaternes vedtagelse af nye lovbestemmelser, som indebærer tilsidesættelse af bestemmelser i overenskomster.

Bestemmelsen i § 17, stk. 3, i den i 2016 gældende overenskomst om løn og ansættelsesforhold nyder således ikke en menneskeretlig beskyttelse mod nye statslige lovbestemmelser. § 7, stk. 2, i 2016-auktionsloven udgør derfor ikke et indgreb i en beskyttet rettighed efter EMRK artikel 11. Bestemmelsen i § 7, stk. 2, kan allerede af denne grund ikke tilsidesættes som værende i strid med EMRK artikel 11.

Hertil kommer, at 2016-auktionslovens § 7, stk. 2, falder inden for undtagelsen i EMRK artikel 11, stk. 2.

Den færøske regulering af udgifter til køb af fiskekvoter på auktion var foreskrevet ved lov og opfyldte således legalitetskravet i artikel 11, stk. 2.

Reguleringen varetog tillige legitime hensyn og var proportional i forhold hertil. Reguleringen var indført for at sikre, at mandskabet ombord på fiskefartøjer, som fiskede kvoter købt på auktion, ikke kom til reelt – uden at have nogen indflydelse herpå – at afgive en andel af deres hyre til landskassen. Det fremhæves i bemærkningerne til lovforslaget, at muligheden for auktionssalg ikke fandtes, da den i 2016 gældende overenskomst med mandskabsorganisationerne blev underskrevet. Bestemmelsen varetog således fordelingspolitiske hensyn og hensynet til at beskytte andres rettigheder og friheder – i dette tilfælde arbejdstagernes rettigheder og dermed hensyn, som er legitime i henhold til EMRK artikel 11, stk. 2.

Begrænsningen er samtidig proportional i forhold til det legitime hensyn. Det følger af Domstolens praksis, at forhold i kollektive overenskomster udgør sociale og politiske følsomme forhold, og at medlemsstaterne derfor har en vid skønsmargin, når det skal vurderes i hvilket omfang, der skal gribes ind, jf. Domstolens dom af 25. april 1996 i sagen Gustafsson mod Sverige. Der var videre ikke noget mindre indgribende middel til at sikre, at ejere af fiskefartøjer ikke lod mandskabets hyre finansiere forhøjede auktionsbud.

Det fremhæves, at § 7, stk. 2, i 2016-auktionsloven ikke påvirkede hverken fagforeningers eller arbejdsgiveres generelle muligheder for at indgå kollektive overenskomster på fiskeriområdet eller foreningsfriheden som sådan, men alene regulerede en specifik fordelingspolitisk problemstilling, som relaterede sig til en ny og samtidig vedtaget udgift for en del af fiskerierhvervet (udgifter til køb af kvoter af makrel, nordhavssild, blåhvilling og bundfisk i Barentshavet i 2016).

4.2 ILO-konvention nr. 98

ILO-konvention nr. 98 om retten til at organisere sig og føre kollektive forhandlinger blev ratificeret af Danmark ved deponering af ratifikationsinstrument den 15. august 1955, hvorefter den for Danmarks vedkommende trådte i kraft den 15. august 1956, jf. konventionens artikel 8, stk. 3. Færøerne tiltrådte konventionen den 28. september 1960.

Konventionens artikel 4 har følgende ordlyd:

"Der skal om nødvendigt træffes foranstaltninger, tilpasset efter forholdene i det enkelte land, til at opmuntre og fremme fuld udvikling og benyttelse af et organ for frivillige forhandlinger mellem arbejdsgivere eller arbejdsgiverorganisationer og arbejderorganisationer med henblik på regulering af arbejdsvilkårene gennem kollektive overenskomster."

Det forhold, at det ved § 7, stk. 2, i 2016-auktionsloven er afklaret, at der ikke efter den dagældende overenskomst kunne ske fradrag for udgifter til køb af kvoter på auktion ved beregningen af mandskabets hyre, udgør ikke noget indgreb i den frie forenings- og forhandlingsret efter den nævnte artikel 4. Det ville savne mening at hævde, at ILO-konvention nr. 98 indebærer, at Landsstyret ikke kan opstille lovgivningsmæssige rammer for indholdet af sådanne overenskomster.

Der foreligger ikke fra ILO's klageorganer nogen afgørelse af den foreliggende tvist, og der er heller ikke i øvrigt påberåbt praksis, som understøtter, at Landsstyret ved den nævnte konvention skulle være afskåret fra ved lov at beskytte arbejdstageres rettigheder.

Hertil kommer, at Højesteret i UfR 2006.770 H har fastslået, at ILO-konventioner ikke er direkte anvendelige i dansk ret i den forstand, at de kan føre til tilsidesættelse af klare lovbestemmelser.

*Der kan til støtte herfor også henvises til den ovenfor nævnte dom fra EMD af 30. november 2004 i sagen *Swedish transport workers*, hvor Domstolen fandt, at ophævelse af en bestemmelse i en kollektiv overenskomst ikke udgjorde et brud på ILO-konvention nr. 87 og 98, som klageren havde påstået.*

4.3 Hjemmestyreloven

Det følger af § 5 i lov nr. 137 af 23. marts 1948 om Færøernes hjemmestyre (hjemmestyreloven), at "De færøske Myndigheders Kompetence er undergivet den Begrænsning, der følger af de til enhver Tid bestaaende traktatmæssige og andre internationale Rettigheder og Forpligtelser."

Om bestemmelsen i § 5 i hjemmestyreloven anføres følgende på s. 79 i betænkningen om Færøernes Forfatning, som Forfatningskommissionen afgav i 1994:

”Det færøske selvstyre er begrænset af de til enhver tid værende overenskomstmæssige og andre mellemfolkelige rettigheder og forpligtelser i henhold til § 5, stk. 1, og ingen lagtingslov må således være i modstrid med en mellemfolkelig overenskomst, som er bindende for Færøerne.”

Det fremgår endvidere af § 55, litra b, i lagtingslov nr. 103 af 26. juli 1994 om Færøernes styrelsesordning (styrelsesloven), at en lagtingslov eller en del af en lagtingslov ikke har gyldighed, såfremt den strider imod en international traktat, Danmark har indgået med andre lande, og som også omfatter Færøerne. Vedrørende bestemmelsen anføres kort i betænkningen, at:

”Paragraffen er en gentagelse af gældende retstilstand i henhold til hjemmestyrelovens § 5, således som det er nærmere forklaret på s. 79.”

Bestemmelserne i § 5 i hjemmestyreloven og § 55 i styrelsesloven har til formål at sikre, at dansk ratifikation af internationale konventioner, der indebærer folkeretlige forpligtelser, som er direkte anvendelige i dansk ret, påhviler riget som helhed. Bestemmelsen skal alene sikre, at internationale konventioner har samme retsstilling i hele riget, således at Danmark efterlever de internationale forpligtelser, der følger med ratificeringen af internationale retsakter.

Det er derimod ikke hensigten med bestemmelsen at give internationale konventioner en anden retsstilling på Færøerne end i resten af riget.

ILO-konvention nr. 98, der ikke er direkte anvendelig i dansk ret, er derfor heller ikke direkte anvendelig i færøsk ret, og hjemmestyreloven fører ikke til noget andet resultat. ILO-konvention nr. 98 vil ikke kunne føre til tilsidesættelse af en dansk lovbestemmelse, og kan heller ikke føre til en tilsidesættelse af en færøsk lovbestemmelse.

4.4 Grundlovens § 73

Grundlovens § 73 beskytter formuerettigheder i meget bred forstand. Denne meget brede beskyttelse må antages at omfatte også redernes rettigheder efter § 17, stk. 3, i den dagældende overenskomst. Det er imidlertid uafklaret, om denne bestemmelse gav rederne ret til at fradrage udgifterne til auktionsskøb i 2016.

Såfremt bestemmelsen ikke giver ret til fradrag for udgifterne til auktionkøb i 2016, udgør 2016auktionsloven selvsagt ikke noget indgreb i overenskomsten.

Det er fortsat uafklaret i retspraksis, om grundlovens § 73 beskytter mod indkomstpolitiske indgreb. Under alle omstændigheder er prøvelsen af sådanne indgreb fra lovgivningsmagten meget tilbageholdende. Det må særligt gælde i en situation som den foreliggende, hvor alternativet ville være en beskatning af rederne, som utvivlsomt kunne være gennemført alene med redernes indkomst som beskatningsobjekt. Tilsidesættelse ville herefter kun kunne komme på tale, hvis tilsidesættelsen af grundlovens § 73 var sikker og utvivlsom.

I samme retning taler, at rederne ikke havde krav på bestemte kvoter, og at Landsstyret alene udnyttede sin utvivlsomme ejendomsret til fiskeressourcerne til at udbyde en meget begrænset del af de stigende samlede kvoter. De udbudte kvoter lå inden for de årlige udsving, som måtte forventes i den samlede kvote, og det var frivilligt for rederne, om de ville byde på disse ekstra kvoter. Det må lægges til grund, at rederne kun gjorde dette, såfremt de vurderede, at det var økonomisk fordelagtigt for dem.

Endvidere er der tale om et tæt lovreguleret område, hvilket efter retspraksis også taler for en tilbageholdende prøvelse efter grundlovens § 73.

Ikke mindst på denne baggrund må det afvises, at de almindelige kriterier for afståelse efter grundlovens § 73 kan føre til at anse 2016-lovens § 7, stk. 2, for at være ekspropriativ. Dette beror efter retspraksis på et samlet skøn over indgrebets karakter. Ved udøvelsen af dette skøn lægges der navnlig vægt på fire kriterier: Indgrebets begrundelse (causa-kriteriet), om indgrebet er generelt eller konkret, indgrebets intensitet, og om indgrebet går ud på at overføre rettigheder fra den hidtidige ejer til en ny eller tilintetgørelse af dennes råden.

Reguleringen var begrundet i et indkomst- og fordelingspolitisk ønske om at sikre, at mandskabet blev friholdt for nedgang i hyren på grund af Landsstyrets beslutning om at inddrage en del af redernes ressourcerente i landhusholdningen. Sådanne indkomst- og fordelingspolitiske begrundelser er klart saglige, og dem er domstolene som nævnt efter retspraksis meget tilbageholdende med at tilsidesætte.

Reguleringen var videre af generel karakter, idet indgrebet rettede sig mod alle ejere af fiskefartøjer, som fiskede makrel, nordhavssild, blåhvilling og bundfisk i Barentshavet, og som derved havde adgang til at deltage i auktionen.

Bestemmelsen om udgifter til køb af kvoter på Landsstyrets auktion i 2016 inddesar ikke nogen overførsel af rettigheder eller økonomiske fordele. Redernes økonomiske situation må antages at være upåvirket af reguleringen, da mandskabets bidrag til afholdelsen af udgiften blot ville have ført til tilsvarende højere budsummer. Konsekvensen af reguleringen var - ganske som tilsigtet - alene, at Landsstyret ikke fik overført midler fra mandskaberne i konsekvens af auktionen.

Endelig var der tale om en regulering af meget begrænset intensitet. Der må herved lægges vægt på, at der ved Landsstyrets fiskeripolitik i årene forud var sikret meget betydelige stigninger i de samlede kvoter, at de udbudte kvoter kun udgjorde en meget begrænset del af de samlede kvoter, at de udbudte kvoter kunne rummes inden for de årlige udsving i de samlede kvoter, som rederne måtte være forberedt på, at landingsværdien af de udbudte kvoter var mindre end stigningen i den samlede landingsværdi fra 2015 til 2016, og at det var frivilligt for rederne, om de ønskede at erhverve de udbudte kvoter.

Efter en samlet vurdering af indgrebets karakter må det herefter afvises, at reguleringen i 2016-lovens § 7, stk. 2, havde ekspropriativ karakter, og en sikker og utvivlsom tilsidesættelse af grundlovens § 73 er der i hvert fald ikke tale om.

Hertil kommer, at rederne ikke kan antages at have lidt noget tab som følge af reguleringen. Tabet faldt på landhusholdningen. Rederne ville derfor under alle omstændigheder ikke have krav på nogen erstatning.

4.5 EMRK, 1. Tillægsprotokol, artikel 1

Det fremgår af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis, at rettigheder i henhold til en kollektiv overenskomst nyder beskyttelse efter EMRK, 1. Tillægsprotokol, art. 1.

2016-lovens § 7, stk. 2, er dermed et indgreb i en beskyttet rettighed efter 1. Tillægsprotokol, artikel 1.

Domstolen har anerkendt, at begrebet "anerkendelsesværdigt formål" i artikel 1 i 1. Tillægsprotokol skal forstås bredt, og at medlemsstaterne har en betydelig skønsmargin ved gennemførelse af politik på det sociale og økonomiske område, da sådanne beslutninger i almindelighed indebærer en vurdering af politiske, økonomiske og sociale forhold, hvor der kan være betydelige meningsforskelle i et demokratisk samfund. Efter domspraksis respekterer Domstolen lovgivers vurdering af, om noget er i "samfundets interesse", medmindre denne vurdering er helt åbenbart grundløs ("manifestly without reasonable foundation").

2016-lovens § 7, stk. 2, skulle sikre, at mandskabet ombord på fiskefartøjer ikke økonomisk blev stillet dårligere end før indførslen af kvotesalg på auktion. Landsstyret har fundet det mest rimeligt at sikre, at udgifterne forbundet med indførsel af auktionssalg alene blev afholdt af ejerne af de fiskefartøjer, som opnåede retten til ressourcerne. Dette er klart et anerkendelsesværdigt socialt økonomisk hensyn.

Det bemærkes, at Domstolen også har anerkendt beskyttelse af arbejdstageres interesser og socialpolitiske hensyn som værende legitime formål, jf. bl.a. sagerne Evaldsson m.fl. mod Sverige og Lindheim m.fl. mod Norge.

Reguleringen stod videre i rimeligt forhold til målet. Det er Domstolens faste praksis, at medlemsstaterne har en vid skønsmargin inden for regulering af erhvervsfiskeri. Domstolen har også fastslået, at medlemsstaterne tilsvarende har en vid skønsmargin, når det drejer sig om, hvilken social eller økonomisk politik, der skal følges på et bestemt område, jf. bl.a. Praktiserende Lægers Organisation mod Danmark.

Ved vedtagelsen af 2016-auktionsloven blev der udtrykkeligt taget stilling til, om det var rimeligt at gribe ind i den gældende overenskomst. Efter Domstolens praksis vil en sådan vurdering kun blive tilsidesat under helt særlige omstændigheder, som ikke foreligger her."

Parterne har under hovedforhandlingen nærmere redegjort for deres opfattelse af sagen.

Rettens begrundelse og resultat

Det fremgår af sagen, at sagsøgeren med virkning fra 1. januar 2015 indgik en 2-årig overenskomst med de færøske besætningsorganisationer, Føroya Fiskimannafelag, Føroya Skipara- og Navigatørfelag og Maskinmeistarafelagið.

Efter parternes oplysning dækkede overenskomsten stort set hele det færøske erhvervsfiskeri.

Det er ved overenskomstens § 17, stk. 3, bestemt, at: *"Afgifter for fiskeritilladelser af enhver slags, trækkes fra udelt, dog således at køb af færøske kvoter og/eller fiskedage mellem færøske skibe, ikke er tilladt fradrag."* (dansk oversættelse).

Bestemmelsen blev i 2013 fortolket i en voldgiftssag, som omhandlede en tvist mellem parterne om, hvorvidt udgifter til køb af fiskekvoter på auktion i 2011, kunne fradrages i fangstens værdi inden opgørelse af besætningens hyrekrav heraf. Bestemmelsen havde i 2011 samme indhold som citeret ovenfor.

Voldgiftsretten lagde i sin afgørelse blandt andet til grund, at overenskomstparterne i overenskomsten havde fastsat, at køb af kvoter som en generel regel kunne trækkes fra, at det ikke afgørende ændrede forudsætningerne, om der var tale om køb af kvoter fra landet eller på auktion, og at køb af 20.000 tons makrelkvote fra landet på auktion ikke var så vidtrækkende, at forudsætningerne for bestemmelsen af den grund kunne siges at være ændret afgørelse i forhold til forhandlingstidspunktet. Sagsøgeren blev derefter frifundet for en påstand om at skulle anerkende, at købesummen i forbindelse med makrelkvoter købt på auktion fra Færøernes Landsstyre i 2011 ikke kunne fradrages i medfør af overenskomstens § 17, stk. 3.

Henset til at nærværende sag omhandler retten til at fradrage udgifter til køb af fiskekvoter fra Færøernes Landsstyre på auktion i 2016, lægger retten efter voldgiftsafgørelsens resultat og begrundelse til grund, at de omhandlede udgifter kunne fradrages i medfør af overenskomstens § 17, stk. 3.

Lagtingslov nr. 30 af 12. april 2016 om særlige betingelser for fiskeri efter makrel, nordhavssild, blåhvilling og bundfisk havde i § 7, stk. 2 følgende bestemmelse oversat til dansk: *"Betalingen for kvoter, købt på auktion, kan ikke fratrækkes salgsværdien af fangsten, når hyrer opgøres og betales til mandskabet."*

Hensigten med § 7, stk. 2, må både efter sin ordlyd og forarbejderne forstås sådan, at det har været at forhindre sagsøgerens medlemmer i at udnytte deres ret i henhold til overenskomstens § 17, stk. 3, til at foretage fradrag for udgifter til køb af fiskekvoter på auktion inden den fastsatte del overskuddet skulle afregnes til besætningen.

Retten tiltræder derfor, at der ved loven er foretaget et direkte indgreb i et konkret forhold, som var reguleret i en gældende overenskomst.

Ved anordning nr. 136 af 25. februar 2000 om ikrafttræden for Færøerne af lov om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, blev EMRK sat i kraft for Færøerne.

Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol anså det i sagen Demir og Baykara mod Tyrkiet, dom af 12. november 2008, for at være en krænkelse af en kollektiv overenskomst, at de nationale domstole tilsidesatte denne. Det følger således af Domstolens fortolkning af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 11, at bestemmelsen som udgangspunktet, men under behørig hensyntagen til særlige nationale forhold, beskytter retten for faglige organisationer i medlemsstaterne til at regulere arbejdsforhold ved indgåelse af kollektive overenskomster, og at disse skal respekteres i det omfang art. 11, stk. 2 ikke fører til et andet resultat, jf. navnlig præmis 159.

Det er rettens opfattelse, at problemstillingen i nærværende sag på centrale punkter med hensyn til forhandlingsretten, resultatet og indgreb heri, er sammenlignelig med situationen behandlet af Domstolen i sagen Demir og Baykara mod Tyrkiet. Det er videre rettens opfattelse, at Domstolens udgangspunkt tillige er gældende for nærværende sag sådan, at § 7, stk. 2, må anses for at være i strid med art. 11, stk. 1, medmindre stk. 2, fører til et andet resultat.

Domstolen nåede i sagen Swedish Transport Workers Union mod Sverige, dom af 30. november 2004, frem til, at art. 11, stk. 1 ikke sikrer en fagforening ret til at kræve, at en kollektiv overenskomst helt eller delvist opretholdes tidsubegrænset.

Efter forklaringerne afgivet under nærværende sag må det lægges til grund, at overenskomstens § 17, stk. 3, er udtryk for et grundlæggende princip under overenskomsten, og at dette princip har været fulgt gennem mange år og været

en del af overenskomsten fra omkring 1980. Overenskomstens parter førte voldgiftssag om rækkevidden af bestemmelsen i 2013 og forhandlede i forbindelse med indgåelse af overenskomsten gældende for perioden 1. januar 2015 til den 31. december 2016 om netop § 17, stk. 3. Retten finder på denne baggrund, at der er tale om en bestemmelse, som parterne med jævne mellemrum har forhandlet og vedtaget, og at der derfor ikke er tale om en bestemmelse som er opretholdt tidsubegrænset.

Det følger af art. 11, stk. 2, at der ikke kan gøres andre indskrænkninger i udøvelsen af de rettigheder, der er beskyttet af stk. 1, end sådanne der er foreskrevet ved lov og er nødvendige i et demokratisk samfund for at beskytte ... andres rettigheder og friheder.

Det indgreb, der blev foretaget i overenskomsten, skete i henhold til en lov.

Om formålet med indgrebet fremgår forslaget lagtingslov nr. 30 af 12. april 2016, blandt andet, at det overordnede formål med fangstafgifter og salg på auktion er at sikre, at en del af resurserenten tilfalder den fælles landshusholdning. Forslaget indebar, at omkostningerne til køb af fiskekvoterne skulle bæres endeligt af rederne, og det fremgår, at besætningerne skulle aflønnes efter de gældende overenskomster på området for at sikre dem imod værre løn- og arbejdsforhold end dem, der er sikret ved overenskomsten.

Det er oplyst under sagen, at fiskekvoter solgt på auktion, i modsætning til andre fiskekvoter, er undtaget fra fangstafgift. Henset til at fangstafgiften er omfattet af fradragsretten i overenskomstens § 17, stk. 3, lægges til grund, at besætningerne som følge af auktionsloven, har været bedre stillet afregningsmæssigt end forudsat i overenskomsten.

På den baggrund, da indgrebet blev foretaget i den generelle fordeling af udgifterne i fiskerierhvervet, som var forhandlet og vedtaget mellem parterne, og da det høje indkomstniveau blandt besætningerne på sagsøgernes skibe ikke af sociale hensyn nødvendiggjorde det foretagne indgreb, findes sagsøgte ikke at have ført bevis for, at indgrebet i overenskomsten foretaget ved § 7, stk. 2, var nødvendigt i et demokratisk samfund, jf. art. 11, stk. 2.

Efter lagtingslov nr. 103 af 26. juli 1994 om Færøernes styrelsesordning § 55, har en lagtingslov eller en del af denne ikke gyldighed, såfremt den strider imod en international traktat, Danmark har indgået med andre lande, og som også omfatter Færøerne.

Det er i betænkningen afgivet af Forfatningskommissionen i 1994 om § 55 angivet: *"Det færøske selvstyre er begrænset af de til enhver tid værende overenskomstmæssige og andre mellemfolkelige rettigheder og forpligtelser i henhold til § 5, stk. 1, og ingen lagtingslov må således være i strid med en mellemfolkelig overenskomst, som er bindende for Færøerne."*

I § 5, stk. 1, i hjemmestyreloven, lov 1948-03-23, nr. 137 om Færøernes hjemmestyre, fremgår: *"De færøske myndigheders kompetence er undergivet den begrænsning, der følger af de til enhver tid bestående traktatmæssige og andre internationale rettigheder og forpligtelser."*

Som hjemmestyrelovens § 5, stk. 1, må forstås i sammenhæng med styrelseslovens § 55, litra b, og de anførte bemærkninger i betænkningen, er restfølgen af at en del af en lagtingslov er i strid med en international traktat, ugyldighed.

Sagsøgeren gives derfor medhold i den principale påstand.

Sagsomkostningerne er efter sagens værdi på mellem 17 og 18 mio. kr., dens forløb og udfald fastsat skønsmæssigt til dækning af advokatudgift med 400.000 kr., af retsafgift med 176.800 kr., i alt 576.800 kr. Det er ikke oplyst, om Føroya Reiðarafelag er mvg registreret, og beløbet til dækning af advokatudgift tillægges derfor ikke mvg.

THI KENDES FOR RET:

Føroya Landstýri, Fiskimálaráðið, dømmes til at anerkende at bestemmelsen i 7 stk. 2 i lagtingslov nr. 30 fra 12. april 2016 er ugyldig.

Føroya Landstýri Fiskimálaráðið skal til Føroya Reiðarafelag betale sagsomkostninger med 576.800 kr.

Beløbet skal betales inden 14 dage.